

**Кафедра географії та туризму
Földtudományi és Turizmus Tanszék**

***ЕКОНОМІКА ЦІНОУТВОРЕННЯ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ /
ÁRKÉPZÉS A TURIZMUSBAN***

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ/ MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a
gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához

Перший (бакалаврський) / Alapképzés (BSc)
(ступінь вищої освіти / felsőoktatás szintje)

24 Сфера обслуговування / 24 Szolgáltatási szféra
(галузь знань / képzési ág)

242 Туризм / 242 Turizmus
(освітня програма / képzési program)

Берегове / Beregszász

2023р. / 2023

Методичні вказівки розроблені на основі Освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 24 Сфера обслуговування, 242 Туризм, з метою систематизації і закріплення знань студентів та їх забезпечення методичними вказівками до виконання практичних та контрольних робіт в рамках курсу Економіка ціноутворення в галузі туризму. Курс Економіка ціноутворення в галузі туризму вивчається в I семестрі III курсу підготовки бакалаврів напряму 242 Туризм, методичні вказівки рекомендуються передусім для студентів денної форми навчання, але також може бути корисним для заочників. Засвоєнню навчального матеріалу сприяють питання самоконтролю, рекомендована література, та задачі для самостійного виконання.

Затверджено до використання у навчальному процесі
на засіданні кафедри географії та туризму ЗУІ ім. Ф. Ракоці II
(протокол № 5 від «2» червня 2023 року)

Розглянуто та рекомендовано Радою із забезпечення якості вищої освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
(протокол № 11 від «29» серпня 2023 року)

Рекомендовано до видання в електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
(протокол № 8 від «31» серпня 2023 року)

Підготовлено до видання в електронній формі (PDF) кафедрою географії та туризму спільно з
Видавничим відділом Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Розробники методичних вказівок:

Атілла ТОВТ – ст. викладач кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Наталія ОЛАГ – викладач кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Аннамарія ЛІНЦ – стажист кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Рецензенти:

Габрієлла ЛОСКОРИХ – доктор філософії, доцент кафедри обліку і аудиту Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Катерина КОВАЛЬ – доктор філософії з галузі природничі науки, науковий співробітник Інституту географії Науково-дослідницького центру астрономії та наук про Землю Дослідницької мережі ім. Лоранда Етвеша.

За зміст методичних вказівок відповідальність несуть розробники.

Відповідальні за випуск:

Олександр ДОБОШ – начальник Видавничого відділу ЗУІ ім. Ф.Ракоці II

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua)

© Атілла Товт, Наталія Олаг, Аннамарія Лінц 2023
© кафедра географії та туризму ЗУІ ім. Ф. Ракоці II, 2023

A módszertani útmutató a 242 Turizmus BSc szintű képzési program alapján lett kidolgozva. A kiadvány célja – összefoglalni és begyakorolni az Árképzés a turizmusban kiemelt fejezeteit, ellátni a hallgatókat az ezekhez kapcsolódó gyakorlati munkák és modulzáró dolgozatok abszolválásához szükséges módszertani útmutatásokkal. A tárgy kötelező, oktatására a 242 Turizmus BSc képzési program III. évfolyamának első félévében kerül sor. A módszertani útmutatót elsősorban a nappali tagozat hallgatói számára ajánljuk, de haszonnal forgathatják a levelezősök is. A tananyag elsajátítását ellenőrző kérdések és ajánlott irodalom segíti elő, továbbá önálló megoldásra szánt feladatok gyűjteményé is megtalálható.

Az oktatási folyamatban történő felhasználását jóváhagyta
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszéke
(2023. június 2., 5. számú jegyzőkönyv).

Megjelentetésre javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Minőségbiztosítási Tanácsa
(2023. augusztus 29., 11. számú jegyzőkönyv).

Elektronikus formában (PDF fájlformátumban) történő kiadásra javasolta
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. augusztus 31., 8. számú jegyzőkönyv).

Kiadásra előkészítette a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Földtudományi és Turizmus Tanszéke, valamint Kiadói Részlege.

A módszertani útmutató kidolgozói:

TÓTH Attila – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus
Tanszékének adjunktusa

OLÁH Natália – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus
Tanszékének tanára

LINC Annamária – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus
Tanszékének gyakornoka

Szakmai lektorok:

Dr. LOSZKORIH Gabriella – PhD, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Számvitel és
Auditálás Tanszékének docense

Dr. KOVÁLY Katalin – PhD, az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Csillagászati és Földtudományi
Kutatóközpont Földrajztudományi Intézetének tudományos munkatársa.

A segédlet tartalmáért kizárólag a módszertani útmutató kidolgozói felelnek.

A kiadásért felelnek:

DOBOS Sándor – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlegének vezetője

Kiadó: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (cím: 90 202, Beregszász, Kossuth tér 6. E-mail: foiskola@kmf.uz.ua)

© A módszertani útmutató kidolgozói, 2023

© A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszéke,
2023

TARTALOM

Bevezetés	5
I. fejezet: A gyakorlati foglalkozások témái	7
II. fejezet: Módszertani útmutató a tematikus értékelésekhez való felkészüléshez	12
III. fejezet: Önálló megoldásra szánt feladatok	15
IV. fejezet: Vizsgakérdések az Árképzés a turizmusban tantárgyból	19

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ I.: Теми практичних занять	7
Розділ II.: Методичні вказівки для підготовки до тематичного контролю	12
Розділ III.: Задачі для самостійного виконання	15
Розділ IV: Перелік екзаменаційних питань дисципліни «Економіка ціноутворення в галузі туризму»	19

Bevezetés

A tantárgy célja: kialakítani a hallgatókban a turisztikai árképzés elméleti és gyakorlati ismereteinek rendszerét, elsajátítani a turisztikai árképzés módszereit.

A tantárgy feladatai:

Módszertani: megteremteni a tantárgyhoz kapcsolódó szilárd elméleti alapokat, amely a továbbiakban rendszeresen bővíthető önképzés és gyakorlati tapasztalat-szerzés útján.

Ismereti: megismertetni a hallgatókkal az árképzés szerepét a turizmusiparban, a turisztikai árképzés sajátosságait, továbbá megtanítani őket az alapvető árképzési módszerekre.

Gyakorlati: felkészíteni a hallgatókat a megszerzett ismereteik alkalmazására a turisztikai tevékenység szervezésekor.

Várható tantárgyi eredmények

Integráló kompetencia

Képes komplex szakmai feladatok és gyakorlati problémák átfogó megoldására a turizmus és rekreáció területén mind a tanulási, mind a munkafolyamat során, amely magában foglalja a turizmustudományt alkotó tudományrendszer elméleteinek és módszereinek alkalmazását.

Általános kompetenciák (ÁK):

ÁK 06. Képes az információ keresésére, feldolgozására és elemzésére.

ÁK 08. Képes az információs és kommunikációs technológiák alkalmazására.

Szakmai kompetenciák (SZK):

SZK 06. Megérti a turisztikai utazásszervezés és a komplex turisztikai kiszolgálás (szállodai, éttermi, közlekedési, idegenvezetői, rekreációs) folyamatait.

SZK 08. Képes megérteni a turisztikai ágazat szolgáltatóinak és alrendszerének elveit, képzési és munkaszervezési folyamatait.

SZK 11. Képes használni az információs technológiákat és irodait technikát a turisztikai vállalkozások munkája során.

Tervezett tanulási eredmények :

TTE 10. Megérti a turisztikai ágazat szolgáltatóinak és alrendszerének (adminisztratív-vezetői, szociális-pszichológiai, gazdasági, technikai-technológiai) elveit, képzési és munkaszervezési folyamatait.

TTE 17. Szakmai önképzés önmegvalósítás céljából.

TTE 18. Objektív tudásértékelés és az ismeretek alkalmazása a különböző szakmai helyzetekben.

Вступ

Метою курсу є вироблення у студентів системи теоретичних і практичних знань з ціноутворення в туризмі та формування уявлень про основні методи формування цін у туризмі.

Завдання курсу:

створити міцну теоретичну базу, пов'язану з предметом, яку можна буде постійно розширювати за допомогою самоосвіти та практичного досвіду;

сформувати в студентів уявлення про роль ціни в розвитку туристичного бізнесу, ознайомити із особливостями формування цін в туризмі, вивчити основні методи формування цін;

підготувати учнів до застосування набутих знань під час організації туристичної діяльності.

Очікувані програмні результати (сформувані у студентів):

Інтегральна компетентність

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.

K08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

K16. Здатність застосовувати знання на практиці.

K20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

K22. Розуміння принципів і процесів формування та організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та його підсистем.

K25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

Програмні результати навчання

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

I. fejezet / Розділ №1

A gyakorlati foglalkozások témái / Темы практичних занять

№ з/п	Téma / Назва теми
1	A vállalkozás kiadásai és a turisztikai termék önköltsége / Витрати підприємства та собівартість туристичного продукту
2	A turisztikai piaci árképzés mechanizmusa / Механізм ринкового ціноутворення в туристичному бізнесі
3	A turisztikai vállalkozás árpolitikája / Цінова політика туристичного підприємства
4	Az árpolitika sajátosságai a termék egyes életciklusa során / Особливості цінової політики на окремих етапах життєвого циклу товару
5	Inflációs folyamatok és azok hatása az árképzésre / Інфляційні процеси та їх вплив на формування цін

Az önálló feldolgozás témái / Самостійна робота

№ з/п	Téma / Назва теми
1	Az ár társadalmi-gazdasági háttere / Соціально-економічна сутність ціни
2	A turisztikai tevékenység gazdasági alapjai / Економічні основи туристичної діяльності
3	A vállalkozás kiadásai és a turisztikai termék önköltsége / Витрати підприємства та собівартість туристичного продукту
4	A turisztikai piaci árképzés mechanizmusa / Механізм ринкового ціноутворення в туристичному бізнесі
5	A turisztikai vállalkozás árpolitikája / Цінова політика туристичного підприємства
6	Az árpolitika sajátosságai a termék egyes életciklusa során / Особливості цінової політики на окремих етапах життєвого циклу товару
7	Inflációs folyamatok és azok hatása az árképzésre / Інфляційні процеси та їх вплив на формування цін
8	Árképzés és konkurencia a turizmusban / Ціноутворення і конкуренція в туристичній галузі
9	A turisztikai vállalkozás pénzügyi eredményeinek elemzése / Аналіз фінансових результатів діяльності туристичного підприємства

A tantárgy tematikája / Тематика дисципліни

1. téma. Az ár társadalmi-gazdasági háttere / Тема № 1. Соціально-економічна сутність ціни
 1. Az ár elméleti és gazdasági alapjai / Теоретичні та економічні основи ціни
 2. Fogyasztói és termelői ár / Споживча ціна та ціна виробника
 3. Bruttó és nettó ár / Ціна бруто та ціна нетто
 4. Az ár funkciói / Функції ціни
 5. Az árképzés elvei / Принципи ціноутворення
2. téma. A turisztikai tevékenység gazdasági alapjai / Тема № 2. Економічні основи туристичної діяльності
 1. A turizmus fontossága a gazdaságban / Тема №3. Важливість туризму для економіки
 2. A turisztikai piac és működésének sajátosságai / Туристичний ринок та особливості його функціонування
 3. Turisztikai vállalkozás a modern gazdasági rendszerben / Туристичне підприємство в сучасній економічній системі
3. téma. A vállalkozás kiadásai és a turisztikai termék önköltsége / Тема № 3. Витрати підприємства та собівартість туристичного продукту
 1. A turisztikai termék sajátosságai / Особливості туристичного продукту
 2. A turisztikai termék önköltségének összetevői / Компоненти туристичного продукту, які формують його собівартість
 3. A turisztikai termék önköltségének kialakítása / Формування собівартості туристичного продукту
4. téma. A turizmus piaci árképzésének mechanizmusa / Тема № 4. Механізм ринкового ціноутворення в туристичному бізнесі
 1. Hagyományos árképzési módszerek / Традиційні методи ціноутворення
 2. Korszerű árképzési módszerek / Сучасні методи ціноутворення
 3. Az árak hatása a különféle partnerekre / Вплив цін на різних партнерів
 4. Árváltoztató stratégiák / Стратегії зміни ціни
5. téma. A turisztikai vállalkozás árpolitikája / Тема № 5. Цінова політика туристичного підприємства
 1. Az árra ható speciális tényezők a turizmusban / Особливі фактори, що впливають на ціни в туризмі
 2. Az árak kialakításának folyamata / Процес ціноутворення
 3. Árcélok kiválasztása / Визначення цінових цілей
 4. Kereslet meghatározása / Визначення попиту
 5. Költségek kiszámítása / Розрахунок витрат
6. téma. Az árpolitika sajátosságai a termék egyes életciklusa során / Тема № 6. Особливості цінової політики на окремих етапах життєвого циклу товару
 1. A termék életciklusának szakaszai / Етапи життєвого циклу товару
 2. Az árpolitika sajátosságai a bevezetés szakaszában / Особливості цінової політики на етапі впровадження на ринок
 3. Az árpolitika sajátosságai a növekedés szakaszában / Особливості цінової політики на етапі зростання обсягів збуту
 4. Az árpolitika sajátosságai az érettség szakaszában / Особливості цінової політики на етапі зрілості

5. Az árpolitika sajátosságai a piaci kivonulás szakaszában / Особливості цінової політики на етапі виходу з ринку

7. téma. Inflációs folyamatok és azok hatása az árképzésre. / Тема № 7. Інфляційні процеси та їх вплив на формування цін

1. Az infláció és a defláció fogalma / Поняття інфляції та дефляції
2. Az infláció típusai különböző tényezők alapján / Види інфляції за різними факторами
3. Az infláció hatása az árképzésre / Вплив інфляції на формування цін
4. Antiinflációs politika / Антиінфляційна політика

8 téma. Árképzés és konkurencia a turizmusban / Тема № 8. Ціноутворення і конкуренція в туристичній галузі

1. A konkurens piac fogalma és fajtái / Поняття конкурентного ринку та його види.
2. Árképzés a különböző típusú konkurens piacokon / Ціноутворення на різних видах конкурентних ринків.
3. Az egyensúlyi ár megállapítása versenyfeltételek között / Встановлення рівноважної ціни в умовах конкуренції.
4. Egy turisztikai cég magatartása a piacon versenykörülmények között / Поведінка туристичної фірми на ринку в умовах конкуренції.
5. Fogyasztói magatartás a turisztikai piacon versenykörülmények között / Поведінка споживачів на туристичному ринку в умовах конкуренції.

9 téma. A turisztikai vállalkozás pénzügyi eredményeinek elemzése / Тема № 9. Аналіз фінансових результатів діяльності туристичного підприємства

1. A turisztikai vállalkozás pénzügyei / Фінанси туристичного підприємства.
2. A turisztikai vállalkozás pénzügyi eredményei / Фінансові результати діяльності туристичного підприємства.
3. Pénzügyi beszámolás és annak fontossága / Фінансова звітність та її значення.

Oktatási módszerek / Методи навчання

Előadások, gyakorlati foglalkozások és önálló munkák. / Лекції, практичні заняття та самостійна робота.

Az ellenőrzés formái / Методи контролю

- Tematikus ellenőrző dolgozatok az előadások, gyakorlati munkák és önálló munkák tematikájából / Тематичні контрольні роботи (ТКР) з тематики лекцій, практичних занять та самостійних робіт;
- gyakorlati munkák elkészítése és megvédése / виконання та захист практичних робіт;

A hallgatók által szerezhető pontok eloszlása / Розподіл балів, які отримують студенти

Teszt és önálló munka / Поточне тестування та самостійна робота		Összegző teszt / Підсумковий тест	Összesen / Разом
Modulzáró dolgozat / Модульна контрольна робота	Gyakorlati foglalkozások / Практичні заняття	Vizsga / Екзамен	100
30	30	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján	Оцінка ECTS Osztályzat az ECTS szerint	Оцінка за національною шкалою Osztályzat a nemzeti skála alapján		Оцінка за національною шкалою Osztályzat a nemzeti skála alapján
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики vizsga, évfolyammunka, gyakorlat értékelése	для заліку beszámoló értékelése	
90-100	A	відмінно / jeles	5	зараховано megfelelt
82-89	B	добре / jó	4	
75-81	C			
64-74	D	задовільно / elégséges	3	
60-63	E			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання elégtelen a pótvizsga lehetőségével	2	не зараховано з можливістю повторного складання nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	2	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

Модсертани ellátottság / Методичне забезпечення

Сземліттеттő anyag prezentáció formájában multimédia kivetítő segítségével. Ukrán és magyar szerzők tankönyveinek és segédanyagainak felhasználása / Оглядовий матеріал у вигляді

комп'ютерних презентацій з використанням мультимедійного проєктора. Підручники та посібники українських, угорських авторів та видавництв.

Az „Árképzés a turizmusban” tantárgy módszerei ellátásához felhasználható / До методичного забезпечення курсу “Економіка ціноутворення в галузі туризму” використовується:

- az előadások jegyzetének nyomtatott és elektronikus változata / друкований і електронний опорний конспект лекцій;
- szemléltetési anyag (sémák, táblázatok, térképek, földrajzi atlaszok) / ілюстративний матеріал (схеми, таблиці, карти, географічні атласи);
- szétosztható anyag / роздатковий матеріал;
- a Földtudományi és Turizmus Tanszék és a Főiskola könyvtárának segédanyagai és tudományos monográfiái / навчальні посібники та наукові монографії кафедри географії та туризму, бібліотеки інституту.

Ajánlott szakirodalom / Рекомендована література

1. Грановська В.Г.: Економіка туризму- навч. посібник / Грановська В.Г., Крикунова В.М., Морозова О.С. – Одеса, Олді, 2021, 316 с.
2. Березін О.В.: Ціноутворення в туристичному бізнесі- навч. посібник / Березін О. В., Карпенко Ю. В. – Суми : Університетська книга, 2019, 168с.
3. Яркіна, Н. М. Економіка підприємства: навч. посібник / Н. М. Яркіна. – 2-ге вид.,перероб. і допов. – Київ : Ліра-К, 2017. – 596 с..
4. Сагалакова, Н. О. Туризм: бізнес-процеси, ціни і ціноутворення : монографія / Н. О. Сагалакова. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 416 с.
5. Городня Т. А. Економіка туризму: теорія і практика : навч. посіб. / Т. А. Городня, А. Ф. Щербак. – Київ : Кондор, 2015. – 436 с.
6. Мальська М.П.: Економіка туризму: теорія та практика: підручник. / М.П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с. ISBN 978-617-673-225-9
7. Lőrincz Katalin – Sulyok Judit (szerk.): Turizmusmarketing. Veszprém, Akadémiai Kiadó, 2017
8. Kalmárné Rimóczi Csilla – Hering Krisztina (szerk.): Turisztikai magatartás és turizmusmarketing esettanulmányok. Neumann János Egyetem, Kecskemét, 2019.
9. Chikán Attila Bevezetés a vállalatgazdaságtanba : a vállalatgazdaságtan tantárgy BSc szintű oktatási anyaga / Chikán Attila, 2009, [Budapest] : Aula, 2009, 318 p.
10. Chikán Attila Vállalatgazdaságtan / Chikán Attila ; [közread. a] Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, 2000 [Budapest] : Aula, 2000 cop.1997, 586 p.
11. Székely Csaba dr (aut) Vállalatgazdaságtan II. / Székely Csaba, Takácsné dr. György Katalin 2006 Gödöllő. : Szent István Egyetem Gazdaság-és Társadalomtudományi Kar, 2006, 154 p.

II. fejezet / Розділ №2

Мódszertani útmutató a tematikus értékelésekhez való felkészüléshez / Методичні вказівки для підготовки до тематичного контролю

A modulzáró dolgozatok különböző típusú és nehézségű kérdésekből állnak. A mintadolgozatban szereplő kérdések típusai a következők:

egyszeres választás – egy kérdő vagy állító mondatból és több válaszból áll. A válaszok közül mindig csak egyet kell kiválasztani (pl. bekarikázni vagy melléírni a betűjelét, aláhúzni);

fogalom-alkotás – definiálni kell a megadott fogalmakat röviden, pontosan, a tudományterületi szaknyelv használatával;

párosítás (egy az egyhez illesztés) – meg kell keresni az egyes fogalmak/megnevezések/nevek párját, minden fogalomhoz csak egy állítás tartozik;

sorrendbe állítás – helyezze egy meghatározott folyamat felsorolt szakaszegységeit a megfelelő sorrendbe;

számítási feladat – leírásában szereplő adatok alapján meg kell határozni a feladat tárgyát képező mutató vagy mutatókat.

esszé (hosszú szöveges válasz) – a címben megadott témáról, vagy megfogalmazott kérdésről kell kifejtenie ismereteit, gondolatait logikailag rendezett formában; a feladat megoldása annál értékesebb, minél lényegre törőbb a fogalmazás, és minél helyesebb a szaknyelv használata.

A dolgozat 30 gyakorlati pontot ér, amelyből a sikeres teljesítéshez a pontok legalább felének megfelelő pontszámot (a mintadolgozatban ez 15 pont) el kell érni.

Модульні контрольні роботи складаються з питань різного типу та рівня складності. Типи запитань в зразку контрольної роботи являються наступними:

вибір однієї правильної відповіді – складається із запитання або твердження та кількох відповідей. Вам потрібно лише вибрати одну з відповідей (підкреслити, закреслити)

визначення поняття – наведені поняття мають бути визначені коротко, точно, використовуючи термінологію дисципліни;

встановлення правильної послідовності – встановіть правильну послідовність етапів для наперед визначеного процесу

встановлення відповідності – ви повинні знайти пару для кожного поняття / найменування / ім'я, для кожного поняття є лише одне твердження;

розрахункова задача – на основі вихідних даних ви повинні визначити показник чи показники, які являються предметом задачі;

есе (довга текстова відповідь) – ви повинні висловити свої знання та думки щодо теми чи питання наведеного в заголовку в логічно оформленій формі, чим чіткіше формулювання і чим правильніше використання фахової мови, тим більше балів ви отримаєте.

За контрольну роботу можна отримати 30 практичних балів, для успішного отримання яких потрібно набрати хоча б половину від усіх балів (у випадку зразку це 15 балів).

Mintadolgozat / Зразок контрольної роботи

1. Tesztkérdések (egyszeres választás) elemenként 1 pont, összesen 6 pont / Тестові запитання (вибір однієї правильної відповіді), 1 бал за правильну відповідь, усього 6 балів

- Melyik nem tartozik a piacgazdaság objektív törvényeihez? / Який закон не відноситься до об'єктивних законів ринкової економіки?
 - Kereslettörvény / Закон попиту;
 - Kínálattörvény / Закон пропозиції;
 - Értéktörvény / Закон вартості
 - Egyensúlytörvény / Закон ринкової рівноваги;
- Mikor volt elterjedt a „tisztességes” ár? / Коли була розповсюджена «справедлива» ціна?
 - Ókor / Стародавні віки;
 - Középkor / Середні віки;
 - Felvilágosodás kora / Епоха просвітництва;
 - Legújabb kor / Сучасність.
- Mi az ÁFA? / Що таке ПДВ?
 - általános jövedelmi adó / Податок на прибуток;
 - egységes személyi adók / Єдиний податок фізичних осіб;
 - általános forgalmi adó / Податок на додану вартість;
 - a válaszok helytelenek / Всі відповіді неправильні.
- Mi nem tartozik az egyén piaci megjelenéséhez szükséges alapfeltételekhez? / Що не відноситься до основних умов виходу осіб на ринок?
 - Szabadidő / вільний час;
 - Kínálat / пропозиція;
 - Szabadrendelkezésű jövedelem / дискреціональний дохід
 - Motiváció / мотивація;
- Mi jellemző az ajánlattételen alapuló árazásra? / Що являється характерним для ціноутворення на основі тендеру?
 - Nagyban a versenytárs áraira támaszkodik / Значною мірою залежить від цін конкурентів;
 - A versenytársak reakciói kiszámíthatatlanok / Реакція конкурентів непередбачувана;
 - Kisebb éttermek, egyéb szálláshelyek, strandok, múzeumok, galériák alkalmazzák / Менші ресторани, інше заклади розміщення, пляжі, музеї, галереї;
 - Akkor alkalmazzák, ha több szolgáltató pályázik ugyanarra a megbízásra / Використовується у тому випадку, коли декілька постачальників конкурують на одну і ту саму роботу.
- Mely nem tartozik a kereslet meghatározó tényezői közé? / Що не відноситься не визначних факторів попиту?
 - Árak / ціни;
 - Mobilitás / мобільність;
 - GDP-mérleg / рівень ВВП;
 - Szabályozás / регулювання.

2. Fogalom-alkotás (Magyarázza meg a kifejezést egy mondattal!) elemenként 2 pont, összesen 8 pont / Визначення поняття (по 2 бала за правильне визначення, усього 8 балів)

- Ár / Ціна
- Haszonkulcs / Маржа
- Árérzékenység / Цінова чутливість
- Turisztikai kínálat / Туристична пропозиція

3. Párosítsa az árképzési technikát a rá jellemző sajátossággal! (elemenként 1 pont, összesen 4 pont) / Встановіть відповідність між технікою ціноутворення та його характерною рисою! (1 бал за елемент, 4 бала)

Árképzési technika / Техніка ціноутворення	Jellemző / Характерна риса
a) Árrés alapú / На основі маржі	1. Alacsonyabb ár meghatározása a magas minőségű ajánlathoz / Встановлення нижчої ціни для високоякісної пропозиції
b) Megtérülés alapú / На основі окупності	2. Nagyban a versenytárs áaira támaszkodik / Значною мірою залежить від цін конкурентів
c) Értékalapú / На основі фактичної цінності	3. Fedezeti pont meghatározása / Визначення точки рентабельності
d) Megszokott díjas / На основі звичайних націнок	4. Kisebbs szálláshelyek és éttermek számára ajánlott / Рекомендовано для невеликих закладів розміщення і ресторанів

4. Állítsa helyes sorrendbe az áralakítás folyamatának szakaszait (elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont) / Встановіть правильну послідовність етапів процесу ціноутворення (0,5 бала за елемент, 3 бала)

- Árképzési technika kiválasztása / Вибір техніки ціноутворення
- Költségek kiszámítása / Розрахунок витрат
- Végső ár meghatározása / Визначення кінцевої ціни
- Árcélok kiválasztása / Визначення цінових цілей
- Versenytársak elemzése / Аналіз конкурентів
- Kereslet meghatározása / Визначення попиту

5. Számítási feladat (összesen 5 pont) / Розрахункова задача (всього 5 балів)

A túra hossza – 8 nap/7 éjszaka. Határozza meg mennyi a minimális értékesítési szám, amely által a cég eléri a nullás fizetőképességet (visszatérül a pénze) (abban a feltételben, hogy a cég egy hónapon keresztül csak az adott túra kidolgozásával és értékesítésével foglalkozott) / Тривалість туру – 8 днів/7 ночей. Визначте яку мінімальну кількість турів необхідно продати, щоб підприємство досягло нульової рентабельності (за умови, що турфірма протягом місяця займалася розробкою і реалізацією лише цього туру)

Szállás és étkezés / Проживання в готелях з харчуванням	60 \$ /fő/nap з особи/день
Transzfer / Перевезення	440 \$ / fő / з особи
Biztosítás / Страховий поліс	5 \$ / fő / з особи
Idegenvezetői szolgáltatások / Екскурсійне обслуговування	50 \$ / fő / з особи
Az utazásszervező saját kiadásai a hónap során / Власні витрати туроператора протягом місяця	5000 \$
A túra eladási ára / Відпускна ціна туру	1100 \$

6. Esszé. Jellemezze a keresleti és kínálat trendeket a világ turizmusában (4 pont) / Есе. Охарактеризуйте сучасні тренди туристичного попиту та туристичної пропозиції у світі (4 бала)

III. fejezet / Розділ III

Önálló megoldásra szánt feladatok / Задачі для самостійного виконання

1. számú feladat / Задача №1

Határozza meg az „Indigó” utazásszervező új Ungvári túrájának értékesítési árát. A túra legfontosabb minőségi paramétere – 6 idegenvezetés a túra során, a korábbi túrában viszont csak 2 idegenvezetés volt. Az idegenvezetések árai egyformák. / Визначити відпускну ціну туроператора «Індіго» для нового туру до міста Ужгород. Головний якісний параметр туру – 6 екскурсій у ціні туру, раніше освоєного туру – 2 екскурсій. Ціни екскурсій однакові.

Mutató / Показник	Változat / Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A korábbi túra ára / (UAH) / Відпускна ціна освоєного туру (грн.)	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000	2001

2. számú feladat / Задача №2

Határozza meg a szállodai szoba nettó árát a napok és az éjszakák meghatározott száma alapján, a következő paraméterek és személyek száma mentén. A számításnál figyelembe kell venni, hogy az étkezést a napok száma alapján, a szállást pedig az éjszakák száma alapján kell számítani. / Розрахуйте ціну нетто на номери готелю на вказану кількість ночей та днів за наступними параметрами та кількістю осіб. При розв'язуванні слід враховувати, що вартість проживання розраховується за кількістю ночей, а харчування за кількістю днів.

Mutató / Показник	Változat / Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Napok száma / Кількість днів	5	6	7	3	8	4	5	9	10	2
Éjszakák száma / Кількість ночей	4	5	6	2	7	3	4	8	9	1
A szállás ára (UAH) / Вартість проживання (грн.)	550	670	480	390	750	800	620	465	580	780
Az étkezés ára (UAH) / Вартість харчування (грн.)	175	250	125	300	280	150	170	220	135	200
Személyek száma / Кількість осіб	1	3	2	4	2	1	3	2	1	1

3. számú feladat / Задача №3

Határozza meg mennyi a minimális értékesítési szám, amely által a cég eléri a nullás fizetőképességet (megtérül a pénze) (abban az esetben, hogy a cég egy hónapon keresztül csak az adott túra kidolgozásával és értékesítésével foglalkozott / Визначте яку мінімальну кількість турів необхідно продати, щоб підприємство досягло нульової рентабельності (за умови, що турфірма протягом місяця займалася розробкою і реалізацією лише цього туру)

Mutató / Показник	Változat / Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Túra hossza - nap / Тривалість туру – день	5	9	3	8	5	6	7	2	4	10
Túra hossza - éjszaka / Тривалість туру – ніч	4	8	2	7	4	5	6	1	3	9
Szállás (fő/nap) \$ / Проживання (особа/день) \$	40	45	53	44	49	52	55	48	42	51
Étkezés (fő/nap) \$ / Харчування (особа/день) \$	20	30	24	35	24	26	22	33	27	29
Biztosítás / fő \$ / Страховий поліс \$ / на особу	5	8	9	6	10	15	13	12	19	20
Transzfer /fő \$ / Перевезення / на особу \$	440	390	410	500	460	480	430	520	370	470
Idegenvezetői szolgáltatások / fő \$ / Екскурсійне обслуговування \$ / на особу	50	45	55	43	48	52	47	49	41	46
Az utazásszervező saját kiadásai \$ / Власні витрати туроператора \$	5000	4800	4900	5200	4750	5100	5500	4950	5250	4600
A túra eladási ára \$ / Відпускна ціна туру \$	1100	1050	1300	1200	1000	1450	1350	1300	1500	1600

4. számú feladat / Задача №4

Ön, mint egy turisztikai vállalkozás alkalmazottja egy csoportos túrát szervez egy megyébe kijevi turisták számára. Határozza meg mennyi a minimális értékesítési szám, amely által a cég eléri a nullás fizetőképességet a következő paraméterek alapján. Továbbá határozza meg, hogy milyen bevételre tesz szert az utazásszervező, ha a busz tele lesz (45 ember). / Ви, як працівник туристичної компанії, займаєтесь розробкою групового туру по одній області для туристів з Києва. Розрахуйте мінімальну кількість туристів в групі для досягнення нульової рентабельності туру за наступними параметрами. Також визначте, який прибуток отримає туроператор при максимальній наповненості автобуса (45 чоловік)

Mutató / Показник	Változat / Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Túra hossza - nap / Тривалість туру – день	5	6	7	2	5	9	4	10	3	8
Túra hossza - éjszaka / Тривалість туру – ніч	4	5	6	1	4	8	3	9	2	7
Szállás / fő / Проживання / особа (UAH)	240	200	350	200	180	280	400	280	220	250
Érkezés / fő (грн.) / Харчування / (особа (UAH)	150	120	180	100	120	175	200	120	135	165
Vonatjegyek (retur) (грн.) / Квитки на потяг (ретур) (UAH)	800	750	950	600	450	500	700	650	850	900
Közlekedési eszköz bérlése (грн.) / Оренда транспортного засобу (UAH)	3000	3550	4500	200	3000	5500	2500	6000	2750	4750
Idegenvezetői szolgáltatások / csoport (грн.) / Екскурсійне обслуговування на групі (UAH)	400	700	1000	500	1200	650	800	950	550	850
A túra eladási ára (грн.) / Відпускна ціна туру (UAH)	1600	2400	3000	1500	2000	3800	2400	4000	1900	3600

5. számú feladat / Задача №5

Ön, mint egy turisztikai vállalkozás alkalmazottja kiránduló túrát szervez Franciaországba egy fiatal turistacsoportnak ismeretszerző és szórakozási céllal. Számolja ki a túra teljes költségét a következő paraméterek alapján és határozza meg a turisták minimális létszámát a nullás fizetőképesség eléréséhez. / Ви, як працівник туристичної компанії, організовуєте екскурсійний тур до Франції для молодіжної групи туристів з пізнавальною та розважальною метою. Розрахуйте загальну вартість путівки за заданими параметрами і визначте мінімальну кількість туристів в групі для досягнення нульової рентабельності.

Mutató / Показник	Változat / Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A csoportban lévő személyek száma / Кількість осіб в групі	45	40	45	40	45	40	45	40	45	40
Túra hossza - nap / Тривалість туру – день	7	6	8	5	6	10	6	4	9	8
Túra hossza - éjszaka / Тривалість туру – ніч	4	5	5	4	4	7	4	3	6	6
Éjszakai utazás / Нічні переїзди	2	1	3	1	2	3	2	1	3	2
Szállás (fő/nap) € / Проживання (особа/день) €	40	35	48	50	32	55	40	58	52	30
Érkezés (fő/nap) € / Харчування (особа/день) €	20	22	18	15	25	30	23	28	35	21
Közlekedési eszköz bérlése € / Оренда транспортного засобу €	25	18	23	20	26	30	28	33	24	29
Idegenvezetői szolgáltatások / fő / Екскурсійне обслуговування / на особу €	5	8	9	6	10	15	13	12	19	20
Az utazásszervező tervezett bevétele (ÁFA nélkül) / Планований маржинальний дохід туроператора (без врахування ПДВ)	20	18	12	14	16	22	10	15	19	11

IV. fejezet / Розділ №4

Vizsgakérdések Árképzés a turizmusban című tantárgyból / Перелік екзаменаційних питань дисципліни «Економіка ціноутворення в галузі туризму»

1. Az ár elméleti és gazdasági alapjai / Теоретичні та економічні основи ціни.
2. Fogyasztói és termelői ár / Споживча ціна та ціна виробника.
3. Bruttó és nettó ár / Ціна брутто та ціна нетто.
4. Az ár funkciói / Функції ціни.
5. Az árképzés elvei / Принципи ціноутворення.
6. A turisztikai piac és működésének sajátosságai / Туристичний ринок та особливості його функціонування.
7. Turisztikai vállalkozás a modern gazdasági rendszerben / Туристичне підприємство в сучасній економічній системі.
8. A turisztikai termék sajátosságai / Особливості туристичного продукту.
9. A turisztikai termék önköltségének összetevői / Компоненти туристичного продукту, які формують його собівартість.
10. A turisztikai termék önköltségének kialakítása / Формування собівартості туристичного продукту.
11. Hagyományos árképzési módszerek / Традиційні методи ціноутворення.
12. Korszerű árképzési módszerek / Сучасні методи ціноутворення.
13. Az árak hatása a különféle partnerekre / Вплив цін на різних партнерів.
14. Árváltoztató stratégiák / Стратегії зміни ціни.
15. Az árra ható speciális tényezők a turizmusban / Особливі фактори, що впливають на ціни в туризмі.
16. Az árak kialakításának folyamata / Процес ціноутворення.
17. Árcélok kiválasztása / Визначення цінових цілей.
18. Kereslet meghatározása / Визначення попиту.
19. Költségek kiszámítása / Розрахунок витрат.
20. A termék életciklusának szakaszai / Етапи життєвого циклу товару.
21. Az árpolitika sajátosságai a bevezetés szakaszában / Особливості цінової політики на етапі впровадження на ринок.
22. Az árpolitika sajátosságai a növekedés szakaszában / Особливості цінової політики на етапі зростання обсягів збуту.
23. Az árpolitika sajátosságai az érettség szakaszában / Особливості цінової політики на етапі зрілості .
24. Az árpolitika sajátosságai a piaci kivonulás szakaszában / Особливості цінової політики на етапі виходу з ринку.
25. Az infláció és a defláció fogalma / Поняття інфляції та дефляції.
26. Az infláció típusai különböző tényezők alapján / Види інфляції за різними факторами.
27. Az infláció hatása az árképzésre / Вплив інфляції на формування цін.
28. Antiinflációs politika / Антиінфляційна політика.
29. A konkurens piac fogalma és fajtái / Поняття конкурентного ринку та його види.
30. Árképzés a különböző típusú konkurens piacokon / Ціноутворення на різних видах конкурентних ринків.

31. Az egyensúlyi ár megállapítása versenyfeltételek között / Встановлення рівноважної ціни в умовах конкуренції.
32. Egy turisztikai cég magatartása a piacon versenykörülmények között / Поведінка туристичної фірми на ринку в умовах конкуренції.
33. Fogyasztói magatartás a turisztikai piacon versenykörülmények között / Поведінка споживачів на туристичному ринку в умовах конкуренції.
34. A turisztikai vállalkozás pénzügyei / Фінанси туристичного підприємства.
35. A turisztikai vállalkozás pénzügyi eredményei / Фінансові результати діяльності туристичного підприємства.
36. Pénzügyi beszámolás és fontossága / Фінансова звітність та її значення.

Економіка ціноутворення в галузі туризму / Árképzés a turizmusban: методичні вказівки до практичних і контрольних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, освітня програма: «Туризм», галузь знань: «24 Сфера обслуговування», спеціальність(спеціалізація): «242 Туризм» / Розробники: Атілла Товт, Наталія Олаг, Аннамарія Лінц – Берегове: ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, 2023. – 22 с. (українською та угорською мовами).

Методичні вказівки розроблені на основі Освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 24 Сфера обслуговування, 242 Туризм, з метою систематизації і закріплення знань студентів та їх забезпечення методичними вказівками до виконання практичних та контрольних робіт в рамках курсу Економіка ціноутворення в галузі туризму. Курс Економіка ціноутворення в галузі туризму вивчається в I семестрі III курсу підготовки бакалаврів напряму 242 Туризм, методичні вказівки рекомендуються передусім для студентів денної форми навчання, але також може бути корисним для заочників. Засвоєнню навчального матеріалу сприяють питання самоконтролю, рекомендована література, у виконанні робіт допомагають деталізовані рекомендації, картографічний матеріал.

Виробничо-практичне видання
**ЕКОНОМІКА ЦІНОУТВОРЕННЯ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ / ÁRKÉPZÉS A
TURIZMUSBAN**

Методичні вказівки до практичних занять та контрольних робіт
2023 р.

*Затверджено до використання у навчальному процесі на засіданні кафедри географії та
туризму*

ЗУІ ім. Ф.Ракоці II (протокол № 5 від «2» червня 2023 року)

*Розглянуто та рекомендовано Навчально-методичною радою Закарпатського угорського
інституту*

імені Ференца Ракоці II (протокол №11 від «29» серпня 2023 року)

*Рекомендовано до видання в електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II
(протокол №8 від «31» серпня. 2023 року)*

Підготовлено до видання в електронній формі (PDF) кафедрою географії та туризму
спільно з Видавничим відділом Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Розробники методичних вказівок:

Атілла ТОВТ – ст. викладач кафедри географії та туризму Закарпатського угорського
інституту імені Ференца Ракоці II

Наталія ОЛАГ – асистент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II

Аннамарія ЛІНЦ – стажист кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II

Рецензенти:

Габрієлла ЛОСКОПІХ – доктор філософії, доцент кафедри обліку і аудиту Закарпатського
угорського інституту імені Ференца Ракоці II

Катерина КОВАЛЬ – доктор філософії з галузі природничі науки, науковий співробітник
Інституту географії Науково-дослідницького центру астрономії та наук про Землю
Дослідницької мережі ім. Лоранда Етвеша.

Відповідальні за випуск:

Олександр ДОБОШ – начальник Видавничого відділу ЗУІ ім. Ф.Ракоці II

За зміст методичних вказівок відповідальність несуть розробники.

**Видання методичних вказівок в електронній формі (PDF) здійснено за підтримки уряду
Угорщини.**

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II (адреса:
пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) *Статут*
«Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II» (Прийнято Загальними
зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці II, протокол №2 від 11.11.2019 р., зареєстровано в реєстрі за №6179
приватним нотаріусом І.В. Мацолою)

Шрифт «Times New Roman». Розмір сторінок методичних вказівок: А4 (210x297мм).